

PROBLEMA CÂINILOR VAGABONZI ÎN FOCȘANII ANILOR 1911 - 1928

Mihăiță Negrei

Chestiunea câinilor vagabonzi, atât de mediatizată în prezent, a reprezentat încă de la jumătatea secolului al XIX-lea, o adevărată încercare pentru autoritățile locale din întreaga țară.

Muncitorii de la ecarisaj proveneau din mediile cele mai defavorizate ale societății. Ei trebuiau să asigure curățenia orașului, să vidanjeze (golcască) closetele publice și particulare și să transporte fecalele în butoaic sau cutii de metal în afara localității.

În această categorie intrau și hingherii, care aveau rolul de a prinde și stârpi câinii vagabonzi. Un ziar al vremii scria: *„Nici o atribuție omenească din lume nu e mai degradantă, mai odioasă, ca aceea de hingher sau călău. Sistemul mai mult decât barbar, cum se prind câinii vagabonzi de către higheri, denotă, gradul de civilizație și de umanitate al gospodarilor din capul orașului nostru (Ploiești), care constatăm că nu se învrednicesc să adopte o altă metodă, cum e de pildă la București, unde cei ce aparțin Serviciului Ecarisaj au niște sfoară sau lanțuri de cauciuc care nu supun nenorocitul animal la chinuri groaznice. Face o impresie penibilă priveliștea barbară cum câinii prinși se zbat în sblițul de sârmă al acestor baragladine care ziua se îndeletnicesc cu prinderea câinilor, iar noaptea operează prin ogrăzile cetățenilor și dau iama prin cotețe cu păsări. Pe lângă acestea, ȋiganii hingheri, barbari până la cruzime, după ce prind animalul, îl duc târâș până la cotiga închisă ermetic unde vără prăjina cu sârmă la capăt după o roată și strâng cu putere grumazul câinelui cu un clește de o /aleasă răzime până ce îi sfarmă*

cartilagiile gâtului”¹. Hingherii apăreau de câte două-trei ori pe an și prin satele din jurul marilor oraș, ademenind câinii, cu boțuri de mămăligă în care puneau sodă caustică. După ce animalul cădea doborât de arsurile produse în stomac, era ridicat cu un laț de sârmă, plasat la capătul unei prăjini, și aruncat în căruță; de aici porneau la un loc dinainte stabilit, unde câinii erau jupuiți, iar pielea era vândută tăbăcarilor din oraș, pentru confecționarea mănușilor sau a poșetelor pentru doamne.

Prima mențiune referitoare la câinii vagabonzi în Focșani datează din 1865. La 31 ianuarie medicul Serviciului Sanitar al orașului adresa o scrisoare primarului, Mihalache Ionescu, prin care comunică următoarele: „*răul câinilor care umblă pe ulițe și celor ce îi (în nelegați crește zi de zi, multe persoane vin la serviciul sanitar pretinzând mușcături de câine. Asemenea răni pun adesea viața omului în pericol, cu onoare vă rog să ordonați măsurile pentru stârpirea răului produs de câinii vagabonzi*”².

Sarcina organizării stârpirii câinilor vagabonzi revine Poliției, ce propune Consiliului Local angajarea a două persoane³.

Peste doi ani, în 1868, Poliția trimitea o Adresă membrilor Comisiei Interimare condusă de Tănase Teoharie, prin care arăta că la solicitarea vicepreședintelui Consiliului de Igienă și Salubritate Publică era necesară „*înfințarea hotelurilor ca să poată strânge după stradă câinii ce se vor omori*”⁴.

Ulterior, Primăria va trimite o Adresă către medicul veterinar al orașului, prin care îi cerea acestuia „*să dea rețeta pentru hapuri otrăvite pentru omorârea câinilor slobozi căci numai prin acest mod se pot stârpi*”⁵.

Anul 1911. La începutul secolului al XX-lea, problema câinilor vagabonzi devine destul de prezentă în viața de zi cu zi a

¹ Apud Ioan Scurtu, *Viața cotidiană a românilor în perioada interbelică*, Editura RAO, București, 2002, p. 218.

² Arhivele Naționale Vrancea (în continuare se va cita: A. N. Vn.), fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 14 / 1865, f. 1.

³ *Ibidem*, f. 2.

⁴ *Ibidem*, dosar nr. 32 / 1868, f. 2.

⁵ *Ibidem*, f. 3.

focșănenilor. Primul semnal de alarmă este tras în luna ianuarie de comandantul Garnizoanei Focsani ⁶, generalul Herjeu ⁷, care trimitea o Adresă președintelui Comisiei Interimare a orașului, Gheorghe Vicol ⁸, prin care îi aducea la cunoștință că: „*cimitirul de animale al acestui oraș, situat în apropierea cazărmilor, nu mai este împrejmuit actualmente decât cu un șanț care nu împiedică de loc ca el să fie străbătut de oameni și animale. Având în vedere că în acest cimitir se autopsiază și se îngroapă animale moarte de toate bolile contagioase și prin neîngrădirea lui se periclitizează nu numai starea sanitară a cailor dar și cea a oamenilor, corpurilor de luptă din această garnizoană, vă rog să luați măsuri grabnice de a se împrejmui cimitirul sus citat cu un gard, care să înlăture inconvenientul arătat*” ⁹.

Vicepreședintele Comisiei Interimare explică situația cimitirului de animale, care „*a fost închis cu un șanț de sârmă pe întreaga suprafață de 280 m.l. Fiind departe de oraș ca suprafață a*

⁶ *Ibidem*, dosar nr. 61 / 191, f. 1.

⁷ **Constantin N. Herjeu** (10. XII. 1865, București - 24 .V. 1928 București) general inginer român. A urmat cursurile Școlii de Ofițeri din București, după care și-a desăvârșit pregătirea la Școala Politehnică din Paris și la cea de Aplicații și de Geniu de la Fontainebleau. A urcat repede treptele ierarhiei militare până la gradul de general de brigadă. A fost profesor la Școala Superioară de Război și la cea de Artilerie și Geniu din București, întocmind și publicând o serie de manuale mult apreciate în epocă: *Curs de topografie* (1886); *Curs de telegrafie militară* (1890). A fost ministru de Război (1912-1913) și ministru ad-interim la Lucrările Publice (1918). A colaborat la o serie de publicații militare: „Cercul publiciilor militare” în care a apărut studiul său referitor la *Întrebuințarea căilor ferate în anii 1877-1878 și „România militară”*. În 1900 a întocmit un studiu monografic asupra armatei române, publicat în limba franceză (*L armee roumaine en 1900*), destinat a face cunoscute realizările armatei române la Expoziția militară de la Paris (1900), secția rezervată prezentării României fiind amenajată de el. Procupat de studiul fortificațiilor și însemnătatea lor pentru apărarea țării, în 1902 a publicat ampla lucrare *Istoria armei geniului*, distinsă de Academia Română cu Marele premiu „Năsturel - Herescu”. Membru corespondent (27 mai 1909) al Academiei Române.

⁸ A. N. Vn., fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 61 / 1911, f. 1.

⁹ *Ibidem*.

*început să se fure material de împrejmuire și pentru a nu se pierde tot materialul restul de împrejmuire distrusă s-a ridicat și transportat la garajul primăriei. Sunt păreri că închiderea să se facă prin adâncirea mai mare a șanțului pentru ca vitele să nu poată sări pământul să se depună pe marginea interioară, deasupra acestuia să se așeze un gard de spini(mărăcini) cu pari înalți de 1 metru. În acest timp de îngheț nu se poate face nici o lucrare”*¹⁰.

Pentru a rezolva această situație, Primăria cerea printr-o Adresă medicului veterinar Moiseanu următoarele: „*pentru a se putea împiedica propagarea diferitelor boli de la cimitirul de animale, am onoarea a vă ruga să dispuneți ca pe viitor cadavrele și resturile de animale să se îngroape la adâncimea de cel puțin 1 metru și 50 pentru a nu fi descoperite de câini și porci”*¹¹.

În martie 1911, Consiliul Comunal autoriza pe primarul Theodor M. Bassarabianu, să facă lucrările necesare pentru împrejmuirea cimitirului prin șanț.

Tot în luna martie 1911, Moiseanu insista ca: „*cimitirul de animale să se înconjoare cu turnuri și sârmă cu ghimpi, cu gard sau cu șanț adânc de cel puțin 2 m și larg de 1 m iar intrarea să se închidă cu o poartă, căci în starea în care se află acuma constituie un pericol pentru vitele locuitorilor din oraș”*¹². În aprilie, Primăria răspundea: „*I se va face cunoscut medicului veterinar că, Consiliul Comunal a aprobat amenajarea cimitirului de animale și în curând serviciul tehnic va începe lucrarea”*¹³.

Șeful Serviciului Sanitar uman, medicul Elianu, la 18 mai 1911, înainta o Adresă primarului „*observând că numărul persoanelor mușcate de câinii vagabonzi turbați, suspecți sau sănătoși se îndesește pe zi ce trece și noi ca măsuri de precauție suntem nevoiți a-i expedia la Institutul Antirabic fără a aștepta confirmarea sau neconfirmarea rabiei, așa că se îngreunează bugetul Ministerului de Interne. În interesul sănătății și a siguranței publice*

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Ibidem, f. 2.

¹² Ibidem, f. 4.

¹³ Ibidem.

cred că ar fi necesar să dispuneți a se înființa un serviciu de hingherlâc care să prindă toți câinii vagabonzi de prin oraș cu arcamul, frânghia sau sârma. Cu această ocazie să se strângă și cadavrele de câini și pisici, păsări etc., ce dese ori sunt pe străzile orașului infectând aerul și periclitând sănătatea cetățenilor”¹⁴.

Răspunsul primarului venea la 22 mai 1911, când acesta arăta că: *„serviciul de hingherlâc fiind prea barbar și cu statut primitiv rog pe domnul medic al orașului să propună alte mijloace mai moderne pentru atingerea scopului ce urmărește”¹⁵.*

Nemulțumit de cele comunicate, doctorul Elianu trimitea ministrului de Interne, Alexandru Marghiloman, o Informare, prin care în ziua de 28 mai, cerea Primăriei: *„să luați măsurile spre a se organiza un serviciu special pentru prinderea câinilor după cum există și în capitală, înlăturându-se în modul acesta și ultimile pericole ce pot decurge din întrebuințarea pilulelor cu stricină”¹⁶.*

Ca urmare a intervenției ministrului de Interne, primarul supune atenției Consiliului Comunal problema înființării unui serviciu de hingheri și cerea medicului veterinar Moiseanu să întocmească un Referat cu modul de funcționare al altor servicii de ecarisaj din țară¹⁷.

La 2 iunie 1911, Moiseanu înainta Primăriei actul solicitat arătând că: *„sistemul hingherlăului are avantajul că se vor prinde toți câinii vagabonzi din tot cuprinsul orașului, că se vor aduna toate cadavrele ce se găsesc adesea pe străzile orașului, cu căruța lor se vor transporta din oraș sau după imășuri vitele ce mor de boli infecțioase, evitându-se astfel propagarea diferitelor epizooteri, tot personalul acestui serviciu va avea obligațiunea a supraveghea și cimitirul de animale în apropierea căruia va locui. Cât privește modul de organizare al serviciului de hingherlic am cerut relațiuni la serviciul veterinar al comunelor urbane Ploiești, Buzău, Brăila și*

¹⁴ Ibidem, f. 5.

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ Ibidem, f. 6.

¹⁷ Ibidem.

*Roman, unde există de asemenea sevicu, relațiunile ce vom primi le vom aduce imediat la cunoștința dvs "*¹⁸.

În data de 3 iunie 1911, medicul Moiseanu revenea cu o nouă cerere către primar prin care îi arăta: „*răul obicei ce au locuitorii de a arunca pe străzile orașului păsări moarte de diferite boli contagioase, produc pe lângă infecția localității, urâtul aspect, dar și mari pierderi economice.*

*Vă rog Doamnele Primar, să binevoiți a da ordonanțe cu orice pasăre moartă să se ardă sau să se îngroape de proprietar iar contravenienții să se dea judecății, ca contravenienți la Legea și Regulamentul de Poliție sanitar veterinară și igienă publică. Cu aceasta vă mai rog a da ordin ca toți căruțașii, cotigarii și chiar zoierii de la serviciul salubrității când sunt pe străzile orașului cadavre de păsări sau câini să le ridice imediat, și să le transporte la cimitirul de animale pentru a le îngropa "*¹⁹.

A doua zi, pe 4 iunie 1911, primarul orașului Focșani cerea șefului salubrității: „*cadavrele de păsări sau de câini să se ridice imediat și să se transporte la cimitirul de animale pentru a se îngropa "*²⁰.

La 5 iunie 1911, medicul veterinar al orașului Buzău, Vernescu, explica colegului său de la Focșani, modul cum este organizată stârpirea câinilor vagabonzi care „*se facea de hingheri cu două căruțe și cu patru oameni, însoțiți de un sergent de oraș, își exercită zilnic meseria în orașul întreg. Ei mai sunt îndatorați, cu ridicarea cadavrelor animale și cu îngroparea organelor și cărmurilor ce se confiscă în abator. În schimbul serviciului ce fac, Comuna le dă locuință lângă cimitirul vitelor a cărui păzitori sunt, un leu și 60 de bani de fiecare piele de câine înmânați. în prezența unui funcționar delegat la sfârșitul fiecărei luni "*²¹.

În 6 iunie 1911, Moiseanu înainta primarului Regulamentul Serviciului Veterinar al orașului Buzău, referitor la funcționarea

¹⁸ Ibidem, f. 7.

¹⁹ Ibidem, f. 9.

²⁰ Ibidem, f. 10.

²¹ Ibidem, f. 12.

serviciului de higheri, cerând: „să se înființeze și un astfel de serviciu care se reclamă cu urgență”²².

În data de 1 august 1911 medicul veterinar Moiseanu, înainta primarului o Nota explicativă bine documentată, referitoare la situația câinilor vagabonzi „în România după statisticile făcute, există numeroase focare de turbare și alte boli infecto - contagioase care prezintă un pericol permanent pentru averea noastră animală și igiena publică. Cauza principală este puțină grijă ce au proprietarii și autoritățile administrative pentru distrugerea și îngroparea animalelor moarte de aceste boli. Este de ajuns să fie lăsat la voia întâmplării un astfel de cadavru, ca microbii să constituie o sursă de infecție permanentă pentru animale și oameni.

Astfel de focare există și în orașul nostru, unele păsări moarte se aruncă pe stradă sau pe locuri virane, caii, vitele, cormutele moarte, se aruncă pe câmp la marginea orașului și chiar pe locurile virane din oraș, unde stau 3 - 4 zile din cauză că nu există un serviciu special pentru adunarea și îngroparea imediată a cadavrelor animale. Soluția este ca în comună să se înființeze serviciul special pentru stârpirea câinilor, adunarea și îngroparea imediată a cadavrelor tuturor animalelor moarte pe raza orașului și paza cimitirului de animale, care formează locul de ospăț al câinilor și diferitelor animale ale locuitorilor (nefiind împrejmuit)”²³.

Peste câteva zile, la 4 august 1911, Primăria Comunei Focșani, îl roagă pe medicul Moiseanu să redacteze condițiile pentru darea în antrepriză a Serviciului de omorâre a câinilor vagabonzi²⁴.

La 6 august 1911, Moiseanu înainta un Raport prin care explică modul „în care s-ar putea înjgheba serviciul de hingherlâc:

1) A prinde toți câinii din toată raza orașului indiferent de rasă ce se vor găsi pe străzi, piețe, maidane, etc., fără botniță, sau cel puțin fără zgardă metalică.

²² Ibidem, f. 11.

²³ Ibidem, f. 20.

²⁴ Ibidem, f. 21.

2) *A aduna toate cadavrele de animale ce s-ar găsi în tot cuprinsul orașului și a le îngropa la cimitirul de animale.*

3) *După prindere, câini, se vor ține 48 de ore în niște gropi în pământ zidite cu cărămidă (după planul ce se va da de serviciul veterinar și serviciul tehnic).*

În acest timp, o parte din câinii prinși se pot scoate de proprietari plătiind o taxă de 2 lei pentru fiecare animal, în profitul prinzătorului; cei care nu sunt scoși în timp de 48 de ore, se vor uide cu dioxid de carbon.

Pentru acest serviciu hingherii vor primi de la primărie 40 - 50 lei lunar după învoială, 10 lei pentru fiecare câine prins și ucis. Plata câinilor prinși și uciși se va socoti după numărul perechilor de urechi tăiate din rădăcină, ce se vor prezenta medicului veterinar sau șefului salubrității orașului, urechi ce se vor arde imediat. Hingherii, mai au ca beneficii pieile câinilor prinși și uciși.

Primăria sau poliția, vor avea totdeauna un sergent care îi va însoți obligatoriu în timpul serviciului de hingherlic. Înființarea acestui serviciu trebuie precedată de o ordonanță a primăriei din legea pentru organizarea comunei urbane”²⁵. Primarul a pus pe document următoarea rezoluție: „Se va avea în vedere la întocmirea bugetului pe 1912 / 1913”²⁶.

În ziua de 18 august 1911, primarul orașului Focșani, trimitea o cerere șefului salubrității rugându-l: „să dispuneți ca pe viitor căruța care este destinată pentru adunatul cadavrelor de animale să nu mai fie întrebuințată decât numai la acest serviciu, dezinfectându-se după fiecare transport și ținându-se în curte izolată de celelalte”²⁷.

La data 10 septembrie 1911²⁸, ministrul de Război Nicolae Filipescu trimitea o Notă Primăriei, contrasemantă și de generalul Herjeu, comandantul Diviziei a VI-a din Focșani, prin care cerea să se ia „măsurile necesare pentru împrejmuirea locului destinat pentru

²⁵ *Ibidem*, f. 22 verso.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ *Ibidem*, f. 23.

²⁸ *Ibidem*, f. 24.

îngroparea cadavrelor de animale, spre a se împiedica o eventuală contagiune pentru animale ce ar putea pășuna pe acel loc”²⁹.

În 15 septembrie 1911, primarul răspundea generalului Herjeu, acesta fiind informat că s-au luat măsuri pentru cumpărarea unui loc în altă parte a orașului „*ca să fie mutat cimitirul de animale ce se află azi în apropierea cazărmilor*”³⁰.

Generalul Herjeu, în ziua de 8 octombrie 1911 înainta primarului Bassarabianu o Adresă prin care îi prezenta situația cimitirului de animale: „*s-a hotărât să cumpere un alt loc care să înlocuiască actualul cimitir de animale, am onoarea a vă supune la cunoștință, că numai în decursul acestui an s-au înregistrat în Focșani mai multe animale ale orășenilor moarte de cărbune bacterian, animale ale căror cadavre s-au îngropat în cimitirul actual. Se știe că locul unde a fost îngropat cadavrul unui animal mort de cărbune, constituie un izvor al acestei boale, timp de aproape 6 ani.*

În consecință, vă rog să binevoiți a lua măsuri ca să se îngrădească bine cimitirul actual, pentru ca oamenii, câinii sau porcii, etc., să nu mai poată circula prin interiorul său, iar vitele să nu mai poată păște iarba purtătoare de molimă din incinta cimitirului, stare care dăinuiește de aproape un an și care amenință grav, nu numai starea sanitară a cailor de trupă din această garnizoană, dar chiar și pe cea a soldaților de prin cazărmi”³¹.

La 13 octombrie 1911, medicul veterinar Moiseanu făcea cunoscut următoru¹ fapt primarului: „*am cumpărat 4 cutii iarbă de pușcă la prețul de doi lei și 40 de bani, o cutie de capse, 50 bani, 1 kg și 600 gr. alice cu preț de 11 lei și 10 bani, pentru împușcarea câinilor din cimitirul de animale, material ce a fost încredințat paznicului de la menționatul cimitir*”³².

²⁹ Ibidem.

³⁰ Ibidem, f. 25.

³¹ Ibidem, f. 26.

³² Ibidem, f. 27.

La data de 20 octombrie 1911, pe adresa Primăriei sosea o Informare semnată de medicul general Capillianu, inspectorul general al Serviciului Sanitar al Armatei, prin care se cerea: „*în urma intervenției făcute de domnul comandant al diviziei a VI-a vă rog cu insistență să binevoiți a lua grabnice măsuri pentru împrejmuirea actualului cimitir de animale deoarece, îngropându-se în cursul anului mai multe vite moarte de cărbune bacterial, amenință în mod foarte grav starea sănătății cailor și chiar a trupei din acea garnizoană.*

Despre măsurile ce se vor lua de d - voastră în această privință vă rugăm să binevoiți a ne comunica”³³.

Rezoluția Primarului este că, problema e deja rezolvată prin „*amenajarea unui nou cimitir de animale*”³⁴.

Anul 1912. În 12 martie 1912, datorită înmulțirii alarmante a numărului de câini vagabonzi, Primăria redacta următorul act: „*Ordonanță*

Văzând că numărul câinilor vagabonzi a devenit amenințător, atât în piețele publice cât și pe străzile centrale și laterale ale orașului.

În vedere că în trecut s-a dat ocazie la cazuri nenorocite produse de câini turbați sau bătuiți.

Pentru înlăturarea pe viitor a unor asemenea cazuri dispunem următoarele:

Este absolut interzisă circulația câinilor vagabonzi prin piețe și pe străzi

Proprietarii câinilor sunt invitați a-i ține sub lanț, cunoscând că s-au luat măsuri pentru stârpirea câinilor ce se vor găsi vagabondând în oraș.

D - I Medic Veterinar al orașului este rugat a duce la îndeplinire aceste dispozițiuni.

Th .M. Bassarabianu”³⁵.

Ministrul de Interne, prin Serviciul Veterinar Central, trimitea în ziua de 10 martie 1912 Primăriei următoarea cerere: „*în ultimii ani*

³³ *Ibidem*, f. 28.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ *Ibidem*, dosar nr. 70 / 1912, f. 4.

s-a constatat că numărul cazurilor de turbare la animale și a persoanelor mușcate de câini turbați a ajuns într-o proporție îngrijorătoare.

Cum propagarea turbării se face în general prin câini vagabonzi este o absolută necesitate a se lua măsuri pentru împușinarea și stârpirea lor .

În acest scop vă rog să se convoace consiliul de igienă repectiv spre a se lua cât mai de grabă măsurile necesare și pe care vă rog să binevoiți a ni le comunica.

Totodată am onoarea a vă face cunoscut că în ceea ce privește stârpirea câinilor vagabonzi, am dat instrucțiuni serviciilor veterinare ”³⁶.

Pentru a dovedi că este implicată în stârpirea câinilor vagabonzi, Primăria trimitea în ziua de 12 aprilie 1912 Ministerului de Interne „un exemplar din ordonanța noastră din 12 martie expirat, care conține măsurile luate deja în privința executării câinilor turbați și a celor vagabonzi”³⁷.

În 28 mai 1912, Prefectura trimitea următoarea notă Primăriei: „Consiliul de Igienă din Județul Putna în ședința extraordinară din 21 aprilie, a decis ca acel oraș să înființeze serviciul de hingherlâc pentru adunarea câinilor vagabonzi în acest scop veți forma un anumit regulament ”³⁸.

La 31 mai 1912, primarul Bassarabianu cerea medicului Moiseanu ca în „Consiliul de Igienă și Salubritate Publică a Județului Putna în ședința extraordinară din 21 aprilie a.c., a decis ca în acest oraș să se înființeze serviciul de hingherlâc pentru adunarea câinilor vagabonzi.

Am onoarea a vă comunica aceasta și vă rog să întocmiți și să ne înaintați un proiect de regulament ”³⁹.

³⁶ Ibidem, f. 5.

³⁷ Ibidem.

³⁸ Ibidem, f. 6.

³⁹ Ibidem, f. 7.

Medicul Moiseanu trimitea Primăriei, la 7 iunie 1912, un proiect de Regulament privind stârpirea câinilor vagabonzi și adunarea cadavrelor de animale:

„Se înființează în orașul Focșani un serviciu de ecarisaj care are ca scop prinderea câinilor atât în timpul zilei cât și al nopții, cu lațul și a aduna toate cadavrele ce eventual s-ar găsi în tot cuprinsul orașului. Hingherii care vor prinde câinii, vor fi însoțiți de un sergent de stradă spre a nu se da loc la împedicarea funcționării serviciului.

Personalul însărcinat cu acest serviciu, e obligat zilnic a umbla pe toate străzile orașului, iarna de la 7 dimineața până la 11 a.m și vara de la 5 - 10 a.m.

Câinii prinși se vor ține la cimitirul de animale într-un local anumit timp de 3 zile. Dacă în timpul acesta nu se prezintă nimeni a-l reclama, atunci se vor ucide. Pentru cei reclamați se va plăti o taxă de trei lei de către proprietarul lor.

Câinii din tot cuprinsul orașului găsiți pe străzi fără zgardă și fără botniță se vor considera ca vagabonzi și vor fi prinși.

Fiecare proprietar va fi obligat a cumpăra o marcă ștanțată cu numere și efigia primăriei, ce va fi atârnată la zgarda câinilor scutindu-i de a fi prinși. Această marcă nu va fi mai ieftină de 5 lei.

Salariul personalului de ecarisaj va fi plătit de primărie după cum se înțelege cu antreprenorul.

Primăria va construi la cimitirul de animale un local compus din două camere, una locuită de hingheri și alta pentru ținerea câinilor prinși.

Câinii turbați vor fi îngropați cu pieile lor, iar ceilalți vor fi jupuiți și pieile vândute în profitul antreprenorului comunei. Cadavrele se vor îngropa la o adâncime de 2 metri și 50 de cm. peste care se va turna acid fenic și var.

Animalele atinse de răpciugă, rabie, pestă bovină se vor îngropa sub supravegherea serviciului veterinar care va lua toate măsurile dictate de legile veterinare în asemenea cazuri.

Toate cadavrele de câini, pisici, cai, boi, porci, etc., găsite în curți și pe străzile orașului vor fi ridicate de serviciul de ecarisaj și transportate la cimitirul de animale.

Nici un proprietar și nici o persoană din acest oraș nu are dreptul să arunce în stradă pe locuri virane și în curțile vecine, etc., cadavrele de animale moarte.

Proprietarii de animale nu au dreptul de a jupui și îngropa în curtea lor cadavrele animalelor moarte.

Sergenții de stradă, agenții secreși, agenții primăriei, agenții sanitari, orice ofițer de poliție, etc., care au văzut într-o stradă ori casă un animal mort, sunt datori să anunțe poliția sau serviciul veterinar al orașului.

Serviciul de ecarisaj va fi direct supus sub ordinele primăriei și serviciului veterinar al orașului.

Personalul serviciului de ecarisaj se va compune din bărbați având minim 18 ani. Cei destinați a umbla prin oraș vor fi îmbrăcați într-o anumită uniformă, întotdeauna curată. O dată pe săptămână vor fi examinați de medicul comunei.

Orice locuitor s-ar opune și ar împiedica prinderea câinilor de prin piețe sau de pe străzi, se vor da judecății și va fi pedepsit conform legilor în vigoare”⁴⁰.

În 12 iunie 1912, Consiliul Comunei se întrunește și hotărăște formarea unei comisii privind studierea Proiectului de Regulament pentru stârpirea câinilor vagabonzi, depus de medicul Moiseanu⁴¹.

Anul 1913. La 24 ianuarie 1913, primarul Bassarabianu trimitea medicului veterinar Moiseanu și celui uman Elianu o scrisoare cu mențiunea „urgent”: „În ziua de 22 curent un câine care se crede că era turbat a mușcat mai multe persoane și alți câini. Față de gravitatea acestui caz care urma a fi adus imediat la cunoștința primăriei, ce are datoria de a lua măsurile prevăzute, am onoarea a vă ruga, ca împreună cu domnul medic căruia i s-a scris astăzi în acest sens, să binevoiți a face cuvenitele cercetări și să luați toate măsurile dictate în asemenea împrejurări, de legile și regulamentele sanitare pentru combaterea bolii și a tot ceea ce privește măsurile de siguranță pentru evitarea pericolului la care este supusă populația.

⁴⁰ Ibidem, f. 8 – 9.

⁴¹ Ibidem, f. 10.

Măsurile ce veți binevoi a lua, vă rog a le comunica și Primăriei''⁴².

A doua zi, pe 25 ianuarie 1913, Moiseanu prezintă punctul de vedere al Seviceiului pe care îl conducea: „*în nenumărate rânduri, am întocmit către onor Primărie, să binevoiască a înființa un serviciul special pentru prinderea și uciderea câinilor vagabonzi. În acest sens am intervenit și către Direcția Sanitară, care recunoscând justa mea cerere a solicita*” către domnia voastră încă din 1912, cerându-vă să binevoiți a înființa un serviciu de hingherlâc, care nici până azi nu există, așa că subsemnatul, neavând concursul efectiv al Administrației, își declină orice răspundere.

Față de cazul specificat în adresa de mai sus, având în vedere că menționatul câine a parcurs aproape tot orașul mușcând o mulțime de alți câini și existând posibilitatea să turbeze, astfel punând sănătatea și chiar viața locuitorilor în pericol. În conformitate cu art.55 din legea de poliție sanitară veterinară, vă rog să binevoiți a-mi pune la dispoziție, 4 - 5 agenți comunitari, spre a le da hapuri cu stricnină la toți câinii ce se vor găsi în piețe, hale, străzi, etc., conform instrucțiunilor ce se vor primi de la acest serviciu.

Repet din nou, rugămintea să binevoiți a înființa serviciul de hingherlâc''⁴³.

Tot la 25 ianuarie 1913, medicul uman Elianu, trimitea răspunsul său primarului: „*mă surprinde redactarea acestei adrese prin care îmi comunicați, că un câine turbat a mușcat mai multe persoane și alți câini în ziua de 22 curent, fără a ne arăta nici numele nici domiciliul acelora mușcați, așa că suntem în imposibilitate de a da vreun curs cererii d-voastră.*

Deși noi am trimis la Prefectură în ziua de 22 curent și la Institutul Antirabic pe vânzătorul de covrigi Ceiben Moscovici, iar în ziua de 23, pe Vâlcu Petre servitor la dl. Foteu, din strada Pastia nr 2 și pe copila Fânica Dumitrescu, fiica văduvei Găuă Dumitrescu, din strada Ghergheasa nr 34, luând dispozițiuni dacă mai există și alte cazuri de turbare.

⁴² Ibidem, dosar nr. 61 / 1913, f. 1.

⁴³ Ibidem, f. 2 verso.

Acestea sunt cazurile cunoscute de noi, și luându-se dispozițiunile în conformitate cu ordinele Ministeriale prin prefectura locală, aducând la cunoștință și Direcțiunii Sanitare după cum suntem informați.

Recunoștem împreună cu Dvs, gravitatea acestei cauze și (în să vă supun la cunoștință că a devenit foarte frecventă amenințarea sănătății și poate chiar viața trăitorilor acestui oraș.

D-voastră nici până în prezent nu ați binevoit a vă conforma ordinului Ministrului de Interne, Direcțiunea Sanitară din anul 1912 prin care vi s-a pretins a înființa un serviciu de hingherlâc pentru prinderea și exterminarea câinilor vagabonzi. Acest serviciu este o absolută necesitate a se înființa cât mai urgent pentru a pune la adăpost viața concetățenilor noștri.

Totodată îmi permit a supune la cunoștința dvs că partea sanitar - veterinară intră în atribuțiile D-lui Medic Veterinar al orașului, serviciu cu totul deosebit de medicina umană cu care corespundăm în toate aceste ocazii”⁴⁴.

Primarul se simte obligat să-i răspundă medicului Elianu la 31 ianuarie 1913: „dacă nu v-am notificat numele persoanelor mușcate de câinele turbat aceasta din cauză că noi nu cunoaștem încă aceste nume de care după cum rezultă chiar din adresa Dvs aveafi deja cunoștință la primirea adresei noastre.

În ceea ce privește serviciul de hingherlâc, care nu s-a înființat însă și pentru că urmează a se întocmi întâi un regulament, se dispune până atunci, a se omori tot cu mijloace din trecut.

În ceea ce privește explicațiunile ce cătași a le da tot prin sus citata adresă, că asemeni cazuri intră în atribuțiunile medicilor veterinari, cunoaștem aceasta ca și Dvs. Vă rugăm a ține seama că în toate cazurile când boalele de animale se transmit sau sunt transmisibile la oameni, aceste cazuri intră imediat în domeniul medicinei umane și deci în atribuțiile Dvs. de Medic Primar al orașului, la care avem dreptul a ne adresa în tot ce atinge sănătatea

⁴⁴ Ibidem, f. 4.

*publică de care suntem obligați întotdeauna în calitatea noastră de primar”*⁴⁵.

În 28 ianuarie 1913, primarul Bassarabianu trimitea o cerere comună șefului Salubrității și medicului veterinar, prin care îi ruga, să desemneze persoanele cărora li se pot încredința „*hapurile cu stricnină pentru omorârea câinilor vagabonzi*”⁴⁶.

O zi mai târziu, Moiseanu îl înștiința pe primar că: „*până la înființarea unui serviciu special, am onoarea a vă ruga să binevoiți a da ordin ca un anumit om să fie însărcinat, a umbla de trei ori pe săptămână adică: Duminică, Miercuri și Joia, în tot cuprinsul orașului, timp în care să dea hapuri de stricnină la toți câinii ce se vor găsi liberi pe stradă, în piețe, hale, etc., să se dea ordonanță în această privință.*

Luni și vineri, să umble cu căruța pentru adunarea cadavrelor; marți și sîmbătă, să le îngroape. Adunarea cadavrelor de câini și de alte animale moarte de alte boale să se facă numai cu o anumită căruță și cu un anumit cal care să nu mai vie în contact cu vitele de la serviciul salubrității; aceasta avînd în vedere că atît omul cît și calul și căruța se pot molipsi de diferite boli contagioase și să nu introducă vreo boală infecto - contagioasă între vitele serviciului salubrității.

Pentru a face ca acest serviciu să funcționeze cu mai mare interes, sunt de părere a hotărî să se dea pe lângă leafă și 10 sau 15 bani de fiecare pereche de urechi de câine care se predă conform instrucțiunilor date de noi și se va da acea bonificație, în urma unui raport al nostru”⁴⁷.

Rezoluția dată de primar la problemele ridicate de medicul Moiseanu este: „*Se va face ordonanță în acest sens, hapurile vor fi împărțite personal de Dl Șef al Salubrității*”⁴⁸.

La data de 31 ianuarie 1913, Moiseanu trimitea o nouă înștiințare primarului, prin care îl anunța că: „*hapurile de stricnină*

⁴⁵ *Ibidem*, f. 5.

⁴⁶ *Ibidem*, f. 3.

⁴⁷ *Ibidem*, f. 6.

⁴⁸ *Ibidem*.

pentru uciderea câinilor vagabonzi nu se pot încredința oricui și ca atare, vă rog să binevoiți a da ordin ca următorii agenți comunali: Anastasie Teodorescu, V. Caloianu, N. Nicolau și D. Neagu cu ocazia îndeplinirii serviciului ce au să distribuie și hapuri de stricnină câinilor vagabonzi din piețe, hale, etc., după indicațiunile date de noi. Seara fiecare agent să raporteze acestui serviciu numărul hapurilor distribuite, pentru ca a doua zi de dimineață omul însărcinat cu adunarea cadavrelor să se ducă a-i aduna și a-i depune unde se vor controla zilnic de noi”⁴⁹.

În februarie, Primăria dă următoarea Ordonanță :

„În ultimul timp s-au semnalat în oraș mai mulți câini turbați care au mușcat pe câțiva cetățeni și copii de școală.

Văzând că, câinii vagabonzi s-au înmulțit simțitor amenințând siguranța trecătorilor,

Disponem următoarele:

1) Câinii ce se vor găsi vagabonzi prin oraș vor fi uciși fără excepție cu hapuri de stricnină care li se vor da prin îngrijirea serviciului veterinar și al salubrității.

2) Cadavrele câinilor uciși, se vor strânge imediat prin îngrijirea serviciului salubrității de o căruță destinată în acest scop.

3) Se aduce din nou la cunoștința generală că, este absolut oprit a se arunca în stradă cadavre de păsări, etc. Acestea se vor trimite de cetățeni la cimitirul de animale .

4) Prezenta ordonanță se va imprima și trimite poliției administrative spre a-i da cea mai întinsă publicitate, spre a fi cunoscută tuturor locuitorilor orașului.

Data în Focșani la 9 februarie 1913.

Primar Th. M. Bassarabianu”⁵⁰.

Ordonanța va fi tipărită în 500 de exemplare, în regim de urgență.

Primarul orașului, va coordona distribuirea acestora după cum urmează:

⁴⁹ *Ibidem*, f. 12.

⁵⁰ *Ibidem*, f. 8.

1) Primarul cerea Poliției Orașului Focșani, ca 200 de exemplare din Ordonanță să fie afișate în tot orașul: „*ca dispozițiunile ei să fie aduse la cunoștința generală a publicului, totodată vă rog a pune obligație celor în drept, să privegheze la aplicarea în tocmai a măsurilor ce se iau în acest scop*”⁵¹.

2) Zece exemplare au fost trimise medicului veterinar căruia i se arată că: „*pentru distribuirea hapurilor am desemnat pe domnii N. Teodorescu, N. Gore, V. Caloianu, căroră vă rog a le încredința hapurile și a le da instrucțiunile necesare modulului de întrebuințare*”.

Am dat ordin serviciului de salubritate a destina o căruță care va sta la abator. Calul și omul după fiecare transport, va fi dezinfectat prin îngrijirea dumneavoastră”⁵².

3) Dl. Antreprenor al orașului „*vă trimit 30 de exemplare invitându-vă a le afișa de urgență pe tabele de publicații*”⁵³.

4) Dl. Casier Comunal „*vă trimit 10 exemplare și veți lua următoarele dispozițiuni:*

1) Hapurile de stricină se vor împărți după instrucțiunile Dl. Medic Veterinar, de către domnii N. Teodorescu, N. Gore și V. Caloianu.

II) Veți destina un cotigar cu un cal care să facă serviciul de ridicare a cadavrelor de orice fel.

Acest cotigar va circula în oraș în zilele când se împart hapurile, luna și joia. Toate cadavrele vor fi aduce numai la cimitirul de animale de la abator.

Pentru a evita orice molipsire a vitelor, acest cotigar se ține la abator. Calul și omul care au servit după orice transport la intrarea în garaj vor fi dezinfectați de serviciul veterinar”⁵⁴.

La începutul lunii februarie 1913, Moiseanu trimitea primarului o Înștiințare, cu următorul conținut: „*agentul comunal A. Teodorescu nu voiește a primi hapuri pentru a distribui câinilor*

⁵¹ Ibidem, f. 9 verso.

⁵² Ibidem, f. 10.

⁵³ Ibidem, f. 11.

⁵⁴ Ibidem, f. 12.

vagabonzi, rugându-vă să binevoiți a dispune a i se da din nou ordin în consecință”⁵⁵.

Răspunsul primarului Bassarabianu vine pe 28 februarie 1913: „Agentul Teodorescu a fost însărcinat cu alte delegațiuni, nămaireușind să se ocupe și cu distribuirea hapurilor la câinii vagabonzi și astfel vă rog să binevoiți a însărcina o altă persoană cu distribuirea hapurilor”⁵⁶.

În 29 februarie 1913, Moiseanu trimitea o nouă Adresă primarului prin care îi arăta situația „câinilor vagabonzi, care se înmulțesc pe zi ce trece și pericolul pentru oameni se înmulțește continuu.

Atât noi, cât și agentul veterinar, suntem zilnic ocupați în diferite obligațiuni și îndatoriri ale serviciului și ne este imposibil ca numai noi să putem stârpi câinii vagabonzi.

Deși ne faceți cunoscut că ați însărcinat cu distribuirea de hapuri parte din agenții Dvs. comunale, când am voit a le încredința hapurile n-au voit a primi sub cuvânt că nu li s-a dat ordin de la Domnia Voastră.

Vă rog Domnule Primar să binevoiți a da ordin în consecință”⁵⁷.

La 7 martie 1913, primarul cerea casierului comunal ca acesta să comunice „agenților să distribuie hapuri care li se vor încredința de Domnul Medic Veterinar al orașului”⁵⁸.

În 15 mai 1913, ministrul de Interne, Take Ionescu, prin Șeful Serviciului Sanitar din Divizia Veterinară, trimitea primarului orașului Focșani o telegramă: „din cauza numărului prea mare de bolnavi veniți în fiecare zi serviciul antirabic din București și din Iași sunt puse în situația grea. Nu au să mai poată răspunde misiunii lor, fiindcă materialul de vaccinațiune antirabică reclamă o preparațiune prealabilă de mai multe zile.

⁵⁵ Ibidem, f. 13.

⁵⁶ Ibidem, f. 14.

⁵⁷ Ibidem, f. 15.

⁵⁸ Ibidem, f. 16. <http://cimec.ro> / <http://muzeulvrancei.ro>

Singura cauză care a determinat situațiunea aceasta și care tinde a face un imens pericol social dintr-o epizootrie ca turbarea, este numărul mare de câini pe care un sentiment de pietate municipală îl tolerează prin orașe.

Sunt fără în care epizootria de turbare nu mai este cunoscută astăzi, sunt fără unde cazurile de turbare au ajuns excesiv de rare. Dacă s-a stins această boală, ori dacă s-a limitat la cazuri aproape sporadice, succesul a fost datorat numai, dar numai, desființării câinilor vagabonzi și vânătorii contra lupilor. Lupta contra epizootriei de turbare este foarte simplă. Este încununată de succes imediat dacă este susținută cu stăruință, lipsită de acel rău înțeles sentiment prin care s-a creat un pericol imens pentru societatea omenească: strada orientală plină de câini vagabonzi, flămânzi și care amenință viața copiilor, femeilor și bărbaților.

Facem un stăruitor apel pe lângă Dvs, Domnule Primar, ca să binevoiți a pune capăt atâtor nenorociri care au lovit și care amenință atâtea familii.

Este absolut indispensabil, să se organizeze imediat o campanie serioasă și eficientă pentru desființarea câinilor vagabonzi, atât prin crearea unui serviciu de prindere și de ucidere, cât și prin organizarea unor echipe permanente de intoxicațiune, de către anumiți agenți care să aibă substanțele din partea noastră și instrucțiunile din partea Dl. Medic Veterinar al orașului.

Cum este necesar să binevoiți a da o ordonanță din partea dvs, noi vă alăturăm un proiect de ordonanță pe care dvs. îl veți completa după ce vă veți consfătuți într-o cât mai apropiată întrunire, cu D. Prefect al Județului, cu Dl. Polițai al orașului, cu Dl. Medic al orașului și cu Dl. Medic Veterinar al orașului.

Despre cele ce veți hotărî, vă rog Dl. Primar să binevoiți a ne ține la curent”⁵⁹.

În data de 22 mai 1913, Consiliul Comunal se întrunește și hotărăște :

⁵⁹ A. N. Vn., fond Primaria Orasului Focsani, dosar nr. 61 / 1913, f. 19.

„Am luat cunoștință de circulara direcțiunii generale a serviciului sanitar veterinar, prin care față de frecvențele cazuri de turbare, intervine a se aviza la înființarea de taxe pentru câini.

Consiliul

Având în vedere că în această comună nu s-au ivit asemenea cazuri.

Având în vedere că Dl. Primar a luat deja măsuri pentru stârpirea câinilor vagabonzi.

Se constată că nu este oportun a se aviza (cel puțin de-o c-am dată) la înființarea de asemenea de taxe și dispune a se continua măsurile luate pentru stârpirea câinilor vagabonzi”⁶⁰.

La 25 mai 1913, primarul orașului Focșani cerea medicului veterinar ca acesta conform deciziei Consiliului Comunal, să „avizeze exterminarea câinilor vagabonzi prin haturile prescrise de Dvs și cu personal desemnat deja”⁶¹.

La 27 mai 1913, Moiseanu arăta primarului că „deși ne faceți cunoscut că ați legiferat pe domnii A. Teodorescu, Neagu, Soare și V. Caloianu a distribui haturi câinilor vagabonzi, nici unul dintre aceștia n-a voit a primi această sarcină, pentru care v-am înștiințat la timp, deci vă rog a răspunde în consecință”⁶².

În aceeași zi, Moiseanu trimitea primarului Bassarabianu următoare Înștiințare: „conform ordinului Ministrului de Interne, Direcția Generală a Serviciului Sanitar, vă rug să binevoiți a convoca de urgență într-o anumită zi și oră pe Dl. Medic Șef al orașului, pe Dl. Polițai și pe subsemnatul sub președenția Domniei voastre, pentru a lua de urgență măsuri referitor la stârpirea câinilor vagabonzi din oraș și a emite ordonanța alcătuită deja de sus numita Direcție tot în acest scop”⁶³.

Trei zile mai târziu, primarul orașului Focșani cerea medicului șef al orașului: „să vă întruniți împreună cu noi, Dl. Medic Veterinar

⁶⁰ Ibidem, f. 34.

⁶¹ Ibidem, f. 35.

⁶² Ibidem, f. 29.

⁶³ Ibidem, f. 32.

și Dl. Polițai al orașului în ziua de 30 maiu curent orele 6 p.m. spre a ne consfătui asupra măsurilor de luat pentru stârpirea câinilor vagabonzi”⁶⁴.

În urma întrunirii din 30 mai, factorii decizionali vor elabora o Ordonanță ce va intra în vigoare la 1 iun., *Ordonanță*

Având în vedere că numărul câinilor vagabonzi s-a înmulțit în mod considerabil, că prin felul lor de a umbla pe străzile orașului pun în pericol viața cetățenilor,

Primăria Ordonă

În termen de trei zile de la data acestei ordonanțe, domnii cetățeni sunt cu insistență rugați să pună câinii de orice categorie în laț sau să le pună botniță, cunoscând că orice câine se va găsi liber fără botniță pe stradă sau prin piețele orașului se va ucide”⁶⁵.

În data de 31 mai 1913, Primăria cerea tipografiei, să imprime 1.000 de exemplare⁶⁶. În aceeași zi, primarul se adresează antreprenorului orașului Focșani, căruia îi trimisese 30 de exemplare din Ordonanță și îi cerea să dispună „*imediat afișarea lor pe toate plăcuțele de afișaj din oraș în timp de 30 de zile spre cunoștința generală*”⁶⁷.

La 3 iunie 1913, Primăria trimitea Poliției 300 de exemplare din ordonanță: „*vă rog să dispune că, azi să se publice în tot cuprinsul orașului inaintându-ne procesele verbale ce se vor încheia cu domnii comisari respectivi*”⁶⁸. În 7 iunie 1913, primarul transmitea prefectului județului Putna: „*5 exemplare din ordonanța noastră din care am trimis și D-lui Polițai 300 de exemplare spre ale publica în tot cuprinsul orașului*”⁶⁹.

În 8 iunie 1913, casierul Focșaniului primește următoarea cerere de la Primărie: „*vă trimit cu aceasta 500 de exemplare, din ordonanța noastră relativă la exterminarea câinilor vagabonzi și vă*

⁶⁴ *Ibidem*, f. 33.

⁶⁵ *Ibidem*, f. 24.

⁶⁶ *Ibidem*, f. 26.

⁶⁷ *Ibidem*, f. 27.

⁶⁸ *Ibidem*, f. 28.

⁶⁹ *Ibidem*, f. 29.

rog să faceți a se împărți locuitorilor din oraș prin agenți aceste caserii”⁷⁰.

La 10 iunie 1913, primarul trimitea ministrului de Interne: „această primărie a luat măsuri pentru exterminarea câinilor vagabonzi prin hapuri prescrise de Dl. Medic Veterinar al orașului. Alăturat am onoarea a vă înainta un extras din deciziunea Consiliului Comunal din 22 maiu expirat și două exemplare din ordonanța relativ la exterminarea câinilor vagabonzi”⁷¹.

La data de 12 iunie 1913, șeful Serviciului Sanitar din cadrul ministerului de Interne trimitea primarului orașului Focșani următoarea scrisoare: „am intervenit în repetate rânduri pentru ca municipalitatea să ia măsuri pentru desființarea câinilor vagabonzi. Unele administrații comunale au înființat și organizat bine serviciul de prindere a câinilor și desființarea lor ulterioară. În cea mai mare parte din orașe însă, nu există un asemenea serviciu. Din această cauză ne vedem siliți să recurgem la administrarea de substanțe toxice prin mijlocirea agenților sanitari - veterinari.

Din cele publicate de Societatea de protecția animalelor rezultă, că această Societate, este de acord ca adevărații câini vagabonzi, mai mult decât oricare alții, întrețin și mențin turbarea și că împușinarea lor este mijlocul de luptă cel mai salutar contra menționatei boli.

Ceea ce, cu drept cuvânt obiectează această societate, este abuzul pe care-l fac agenții distribuitori de toxice care, după plângerile pe care le-am primit, merg până a arunca substanțele toxice în bucăți de carne, prin curțile oamenilor, spre a se răsbuna ucigând nu numai câinii vagabonzi ci și alte animale.

Pentru a înlătura aceste abuzuri vă rugăm să binevoiți a lua cunoștință că am dat ordinele:

1) Pilulele toxice, să nu se mai distribuie decât numai de agenții veterinari și agenții sanitari, totdeauna în asistența organelor

⁷⁰ Ibidem, f. 30.

⁷¹ Ibidem, f. 31.

polițienești la orașe, și, în asistența organelor jandarmeriei rurale la sate.

II) Pilulele. să fie distribuite numai între orele 3 - 6 dimineața în zilele de vară, și 5 - 7 dimineața în zilele de iarnă, spre a se evita spectacolul trist al agoniei câinilor.

III) În procesul verbal de zi, alcătuit de agenți și organele indicate, se va arăta numărul pilulelor distribuite, soarta fiecărei pilule și numărul câinilor uciși, pentru a se înlătura relele intenții și neglejența”⁷².

A doua zi, Moiseanu trimitea Primăriei următoarea Adresă: „*pentru stărpirea câinilor vagabonzi din oraș, am cerut D-lui Medic Șef al orașului, să-mi dea 2 agenți sanitari, Dl. Medic Veterinar al Județului, secretarul aceluia serviciu și cu secretarul acestui serviciu, vor forma 4 echipe care să funcționeze în fiecare miercuri și joi între orele 4 - 8 după-amiază. Aceste echipe vor fi însoțite de câte un agent de poliție, pentru care scop am cerut fiecăruia a-mi pune la dispoziție personalul de care am nevoie*”⁷³.

La 10 iulie 1913, Consiliul de Igienă a Serviciului Sanitar cerea primarului Focșaniului: „*să i-a măsuri pentru înființarea serviciului de ecarisaj în oraș în vederea profilaxiei turbării*”⁷⁴. La 25 iulie 1913, primarul cerea președintelui Consiliului de Igienă să: „*se remită copii după deciziunea Consiliului de Igienă și Salubritate Publică relativ la înființarea serviciului de ecarisaj*”⁷⁵.

La 27 iulie, Consiliul de Igienă dădea curs cererii primarului Bassarabianu și trimitea procesul verbal al sedinței în care s-au stabilit următoarele:

„1) Pentru orașul Focșani, Primăria va fi rugată a înființa serviciul de ecarisaj, iar serviciul veterinar prin agenții sanitari și veterinari, după instrucțiunile ce li se vor da, vor extermina câinii vagabonzi prin pilule cu stricnină.

⁷² Ibidem, f. 37.

⁷³ Ibidem, f. 36.

⁷⁴ Ibidem, f. 41.

⁷⁵ Ibidem, f. 42.

2) Pentru județ, serviciu veterinar va încredința pilule de stricnină D-lor notari ai primăriilor, care însoțiți de jandarmi vor uza de ele distribuindu-le câinilor vagabonzi”⁷⁶.

Cu toate acestea, în aceeași zi, Consiliul Comunal, decidea următoarele, referitor la problema câinilor vagabonzi:

„ Consiliul

Având în vedere, că asemenea intervenții s-au mai făcut către consiliul de igienă.

Având în vedere, greutățile ce întâmpină comuna pentru înființarea unui asemenea serviciu.

Și în vedere, că în acest scop încă din anii trecuți s-au făcut cercetări pentru a se găsi o echipă de oameni care să facă acest serviciu și nu s-a putut ajunge la nici un rezultat.

În vederea celor ce preced, dispunem ca pe viitor să se facă stârpirea câinilor vagabonzi ca și până acum prin hapuri cu stricnină”⁷⁷.

Anul 1917. În perioada 26 decembrie 1916 - 10 noiembrie 1918, cât au stat armatele germane în orașul Focșani, se disting trei perioade, când la conducerea orașului s-au aflat diferiți ofițeri germani însărcinați cu administrarea teritoriului ocupat :

a) până la 17 martie 1917, orașul a fost condus de căpitanul Kreiberg și locotenentul Foss, apoi de maiorul von Killiani și locotenentul Krambach. În această perioadă s-au încartiruit trupele germane în oraș, fiind ocupate principalele instituții, școli, spitale și case particulare, acestea fiind evacuate forțat în plină iarnă, mobilierul și arhiva fiind folosite drept combustibil.

b) a doua perioadă, până la 20 iunie 1918, se distinge printr-o intensă reorganizare a administrației locale sub comanda maiorului von Behr și a locotenent - colonelului Sanner. Toate actele emise de Primărie sau Prefectură din Focșani trebuiau supervizate de comandantul militar german. Primăria era condusă de Alexandru

⁷⁶ Ibidem, f. 43.

⁷⁷ Ibidem, f. 40.

Delladecima, iar Prefectura, reînființată de germani la 22 mai 1918, îl avea în frunte pe Rudolf Gheorghiu ⁷⁸.

La 16 februarie 1917 primarul se adresa medicului veterinar Căpistescu: „conform instrucțiunilor domnului comandant al orașului, am onoarea a vă face cunoscut, că serviciul prinderii câinilor vagabonzi în oraș ce am înființat ieri 15 februarie va funcționa în mod regulat până la noi dispozițiuni.

În toate diminețile, la ora 7 hingherii se vor aduna în fața Primăriei sub privirea agentului veterinar Th. Popescu de unde vor porni spre periferia orașului, împreună cu căruțile și garda germană ce se va pune la dispozițiune.

Câinii adunați, vor fi transportați la magazia de lângă gară unde vor fi omorâți.

Pentru fiecare câine mare Primăria va da hingherilor o gratificație de 20 bani, iar pentru fiecare câine mic, o gratificație de 10 bani.

Omorârea câinilor se va face în modul cel mai uman posibil.

Cadavrele câinilor vor fi jupuite de piele, apoi fierte în niște cazane speciale spre a li se extrage grăsimea și oasele.

Pielele și oasele vor fi predate depozitului german de tăiere a vitelor, la magazia de furaje de pe strada Gării unde se vor plăti de șeful depozitului cu câte 6.30 lei pielea.

Grăsimea va fi predată Fabricii Germane de lumânări din strada Sf. Nicolaie Tăbăcari nr. 11, unde se va plăti de Șeful fabricii câte 50 bani kilogramul de grăsime.

Veți veghea la bunul mers al acestei instituții și ne veți ține la curent” ⁷⁹.

În ziua de 28 februarie 1917, medicul veterinar Căpistescu trimitea următoarea Înștiințare primarului: „prinzătorii de câini când trec pe străzi se iau după ei mai mulți soldați și chiar ofițeri germani care îi silesc să intre prin curți să prindă câinii, care sunt împușcați

⁷⁸ Mihai Liviu Adafinei, *Orașul Focșani în timpul ocupației germane din Primul Război Mondial*, în *Cronica Vrancei*, vol. III, coordonator: Horia Dumitrescu, Editura Pallas, Focșani, 2002, p. 159 – 160.

⁷⁹ A. N. Vn., fond Primăria Orașului Focșani, dosar. nr. 80 / 1917, f. 1.

dacă nu îi pot prinde. Ieri pe la orele trei și jumătate pe strada Fânăriei, când ieșeam din curte am văzut un prințator ieșind din curtea Dlui Grefier Verdeată, iar la poartă, un german stând cu piciorul pe gâtul unui câine care sângera și mi-a spus că un ofițer care era cu pușca, îi forțează să intre prin curți. După aceasta am văzut pe ofițer cum a intrat în curtea Dlui Doicea și a împușcat un câine”⁸⁰.

La 17 martie 1917, primarul se adresa agentului veterinar Ion Popescu, indignat de faptul că zelul hingherilor era prea mare: „*ni se atrage atenția că personalui ce întrebuințați pentru prinderea câinilor vagabonzi se introduce prin curțile locuitorilor de unde ridică câinii unii chiar legați în lanțuri.*

Vă invităm a lua măsuri ca să nu fie prinși decât numai câinii vagabonzi ce rătăcesc pe străzi, nicidecum aceea ce se găsesc prin curțile locatarilor”⁸¹.

La 31 mai 1917, casierul Primăriei, trimitea către primarul Delladecima următoarea informare: „*vă depun actul justificativ pentru suma de 10 lei plătiți ca premiu pentru prinderea câinilor din oraș, și vă rog să binevoiți să se emită cuvenita ordonanță de plată spre a se opera în scripte”⁸².*

În data de 17 iulie 1917, Primăria Focșani emitea următoarea Ordonanță:

„*Consiliul Comunal prin deciziunea Nr. 48 de la 16 iulie curent întărită de Comandatură, a votat următoarele taxe pentru câinii din oraș:*

1) Câinii de lux 40 lei animalul.

2) Câinii de vânătoare 20 lei animalul.

3) Câinii de pază 10 lei animalul.

4) Fiecare câine va purta zgardă la gât, o tăbliță cu număr de ordine din registru ce se va păstra la biroul de constatare și pentru care tăbliță proprietarii vor plăti costul de un leu.

⁸⁰ Ibidem, f. 3.

⁸¹ Ibidem, f. 4.

⁸² Ibidem, f. 5.

5) *Câinii vor fi declarați la Primărie de proprietarii lor în termen de o lună de la data acestei Ordonanțe.*

6) *Proprietarii care nu vor face declarațiunea în termenul de mai sus, sau vor face declarațiuni false asupra felului câinilor, vor fi impuși din oficiu la plata îndoită a taxelor de mai sus.*

7) *Perceptorii și agenții de urmărire ai caseriei comunale se vor îngriji de executarea acestor dispozițiuni și de impunerea acelor proprietari cari nău au făcut declarațiunile în termen”⁸³.*

La 20 iulie 1917, primarul cerea casierului să se imprime 300 de numere de la 1 la 300 care se vor vinde proprietarilor de câini la prețul de un leu⁸⁴. Tot în aceeași zi, Primăria cerea tipografiei ca, în termen de 5 zile, să imprime 150 de exemplare din Ordonanța din 17 iulie⁸⁵.

În data de 21 iulie 1917, tinichigiul Michel Brenner trimitea următoarea cerere Primăriei: „*depun o dată cu aceasta 300 de tăblițe cu numărul 1 la 300 inclusiv efectuate de mine conform ordonanței dvs., rugându-vă să binevoiți a mandata plata lor în sumă de 45 le*⁸⁶”.

La 25 iulie 1917, primarul Delladecima se adresa comandantului german al orașului Focșani cu privire la excesele săvârșite de către ostașii bavarezi: „*prin ordonanța din 17 iulie 1917, aprobată de dvs înființându-se taxe asupra câinilor vagabonzi din oraș, taxe care au început a se încasa, și cum suntem informați că Divizia 12 Bavareză are un serviciu pentru adunarea și exterminarea câinilor, avem onoarea a vă ruga să binevoiți a dispune ca pe viitor câinii care vor purta la zgarda de la gât o tăblie cu un număr de ordine pentru care proprietarii vor proba plata taxei comunale, să nu mai fie ridicați de căruțele Divizei 12 Bavareze și nici împușcați de către militari, spre a nu fi expusă comuna la daune din partea proprietarilor de câini”⁸⁷.*

⁸³ *Ibidem*, f. 9.

⁸⁴ *Ibidem*, f. 10.

⁸⁵ *Ibidem*, f. 11.

⁸⁶ *Ibidem*, f. 14.

⁸⁷ *Ibidem*, f. 12.

La 28 iulie 1917, Primăria cerea casierului să comande încă 300 de tăblițe pentru câini cu numerele 301 - 600 inclusiv, la prețul de un leu ⁸⁸. La 30 iulie, tinichigiul Michel Brenner arăta Primăriei că: „*depun cu aceasta, 300 tăblițe pentru câini de la 301 până la 600, rugându-vă să binevoiți a da ordin să mi se ordoneze suma de 45 lei costul lor*” ⁸⁹.

La 15 august 1917, agentul de constatare trimitea următoarea informare Primăriei: „*la 17 august expiră termenul acordat de dvs pentru declararea câinilor ce posedă fiecare cetățean, și, nu s-au declarat până în prezent decât 365 de câini. Cauza pentru care nu s-au prezentat cea mai mare parte din cetățeni, o cred a fi sau lipsa de numerar pentru achitarea taxei, sau că ordonanța publicată nu a ajuns încă la conștiința tuturor locuitorilor de prin mahalalele orașului care nu știu carte, fiindcă timpurile sunt foarte grele și mulți locuitori sunt lipsiți chiar de cele necesare pentru hrană.*

Vă rog respectos să binevoiți a mai acorda un ultim termen de cel puțin 15 zile care va decurge de la data de 17 august a.c.” ⁹⁰.

La rugămințile agentului de constatare, primarul trimitea următoarea cerere casierului comunal: „*la 17 august expirând termenul acordat pentru ordonanța din 17 iulie anul curent, avem onoarea a vă invita să însărcinați pe peceptorii și agenții de percepere comunale cu ocazia încasărilor, să aducă la cunoștința posesorilor câinilor, că ultimul termen de plată a taxei lor este la unu septembrie, după care se va percepe la plata îndoită a taxelor de la cei ce nu se vor conforma menționatei ordonanțe*” ⁹¹.

Odată ordonanța intrată în vigoare, apar la 17 august 1917, primele contestații din partea posesorilor: „*având un câine care deși nu e câine de rasă, este considerat din partea domnului Consilier Comunal Zoller și, câine de lux, ceea ce nu este în nici un caz, urmând a plăti pentru el o taxă de 40 lei , și cum în timpurile de față*

⁸⁸ Ibidem, f.13.

⁸⁹ Ibidem, f.15.

⁹⁰ Ibidem, f. 17.

⁹¹ Ibidem, f. 18.

nu mi se permite a plăti pentru câinele meu suma de 10 lei anual, sunt nevoit a pune pe acest câine la dispoziția onor primăriei”⁹².

La 24 august 1917, Michel Brenner, predă Primăriei încă 400 de tăblițe cu numerele 601 - 1000 la prețul de 60 lei⁹³.

În 5 septembrie 1917, directorul Orfelinatului de Băieți, „*Principesa Elisabeta*” înainta Primarului următoarea adresă: „*conform înțelegerii verbale avută cu Dvs., vă rog să binevoiți să se elibereze gratuit a placă cu număr, pentru un câine, rasă de vânătoare, pe care îl au elevii acestei școli*”⁹⁴. Rezoluția primarului pe acest document este una favorabilă: „*fîind câinele școlii se va elibera gratuit o tăbliță*”⁹⁵.

Din data de 29 august până la sfârșitul anului se vor pierde sau fura un număr de 37 de tăblițe⁹⁶.

Conform foi de plată numărul 1, Serviciul de prinderea și uciderea câinilor vagabonzi în perioada 28 septembrie - 13 octombrie, era compus din șapte lucrători zilieri: Tudorel Tecuceanu - căruța cu doi cai, Ciubotaru Avram și Dumitrache Lemnaru - prinzători, Pătrașcu Costică - jupuitor, Constantinescu Vasile, Marici Ștefan, Stoicescu Mircea – gropari⁹⁷.

Până în luna decembrie Serviciul Ecarisaj va avea un singur angajat în persoana lui Costică Pătrașcanu cu funcția de jupuitor⁹⁸.

Anul 1918. La 13 martie 1918, tinichigiul Michel Brenner, trimitea Primăriei Focșani următoarea înștiințare: „*am lucrat 51 de tăblițe duplicate pentru câinii mai multor persoane, ce au pierdut primele tăblițe, pentru care vă rog să binevoiți a da ordin să mi se mandateze suma de 7,65 lei, costul lor*”⁹⁹.

⁹² *Ibidem*, f. 19.

⁹³ *Ibidem*, f. 20.

⁹⁴ *Ibidem*, f. 34.

⁹⁵ *Ibidem*.

⁹⁶ *Ibidem*, f. 19 - 68, passim.

⁹⁷ *Ibidem*, f. 34.

⁹⁸ *Ibidem*, f. 52.

⁹⁹ *Ibidem*, dosar nr. 80 / 1918, f. 4.

De la 17 aprilie 1918 până 21 mai 1918, lucrătorii cu ziua, întrebuințați pentru prinderea câinilor vagabonzi sunt: Ciubotaru Avram, Ilie Radu – prinzători și Costică Pătrașcu – jupuitor ¹⁰⁰.

La inițiativa conducerii germane autoritățile focșănene vor publica următoarea Ordonanță:

„ România

Primăria Comunei Urbane Focșani

Publicațiune

Prin Ordonanța Primăriei No. 1037 din 17 Iulie 1917, întărită de Comandatura Orașului s'a adus la cunoștința publică, faptul că, Consiliul Comunal prin deciziunea No. 48 din 16 iulie 1917, a votat taxa de 40 lei pentru un câine de lucs, 20 lei pentru un câine de vânat, 10 lei pentru un câine de pază, obligând pe fiecare proprietar a face declarațiune la Primărie de numărul câinilor ce posedă și specia lor.

Văzând că pe anul curent nu s'au prezentat la serviciul casieriei până în prezent proprietarii de câini, spre a face curente declaratiuni și a achita tacsele dorite în bază zisei deciziuni.

Se face cunoscut spre cunoștința tuturor, că până la 1 august a.c. să se achite la Caseria Comunală tacsele ce se datorează pentru câini cunoscând că la această dată se vor lua măsuri împotriva contrabandiștilor.

Primar, Al. Delladecima" ¹⁰¹.

Anul 1920. Președintele Comisiei Interimare a Orașului Focșani, colonel I. Negulescu primea la 10 aprilie 1920, următoarea înștiințare de la medicul veterinar Moiseanu: „*prin oraș s-au înmulțit câinii, s-au ivit multe cazuri de rabie și ca atare urmează a fi uciși cu stricnină toți câinii găsiți vagabonzi. Cum la farmacie nu se găsește stricnină, vă rog să binevoiți a interveni la Divizia a VI-a pentru a aproba să se facă la farmacia militară, contra cost, cel puțin 500 pilule de stricnină*” ¹⁰².

¹⁰⁰ Ibidem, f. 7, 11, 14.

¹⁰¹ Ibidem, f. 16.

¹⁰² Ibidem, dosar nr. 72 / 1920 f. 1.

La 29 aprilie 1920, autoritățile locale trimit comandantului Diviziei a VI-a următoarea solicitare: „*dacă aveți compuși de stricnină, și dacă puteți da Primăriei Focșani cel puțin 10 grame pentru confecționarea a 500 de pastile necesare la uciderea câinilor vagabonzi din oraș*”¹⁰³.

La 4 mai 1920, medicul veterinar al Diviziei a VI-a, răspundea Primăriei, anunțând-o că nu deține stricnina necesară la otrăvirea câinilor comunitari¹⁰⁴.

În mai, Moiseanu trimitea către Primărie următoarea cerere: „*să face publicație în oraș prin care să se înștiințeze locuitorii că de azi înainte toți câinii de orice rasă și orice etate s-ar găsi vagabondând prin oraș sau prin piețe se vor ucide cu stricnină*”¹⁰⁵.

Primăria s-a mișcat într-un timp record și la data de 22 mai a dat următoarea :

„Ordonanță

1) *Cu începere de astăzi, toți locuitorii orașului sunt cu stăruință rugați să lege câinii în laț în curte.*

2) *Câinii de orice rasă, și orice etate ce se vor găsi vagabonzi prin oraș, și prin piețe vor fi uciși cu hăpuri de stricnină, care li se vor da prin îngrijirea serviciului veterinar.*

3) *Cadavrele câinilor uciși, se vor strânge imediat de serviciul salubrității*”¹⁰⁶.

Anul 1923. În data de 5 iulie 1923, Primăria Orașului Focșani primea din partea antreprenorului Dumitru Nenciulescu următoarea scrisoare „*vă rog să binevoiți a mi se aproba în calitate de antreprenor, să conduc în orașul Dvs., serviciul de ecarisaj pentru stârpirea câinilor vagabonzi, curățarea orașului de cadavrele animalelor și înhumarea lor. Spre a putea funcționa numitul serviciu, rog a binevoi a mi se da locuință pentru mine și personal, una căruță cutie pentru prinderea câinilor și transportatea lor la locul convenit, precum și una căruță pentru cadavre și doi cai cu hamurile lor.*

¹⁰³ Ibidem, f. 2.

¹⁰⁴ Ibidem, f. 3.

¹⁰⁵ Ibidem, f. 4.

¹⁰⁶ Ibidem, f. 5.

Sergentul de poliție va însoți agenții prinzători întotdeauna spre a se evita abuzurile și nenorocirile. Câinii prinși se vor ține la obor (3 zile,) unde se va plăti o taxă de 10 lei ziua întâi, 15 lei ziua a doua, 20 lei ziua a treia. Câinii nereclamați trei zile în a patra zi vor fi uciși.

Câinii mici și de lux, vor purta zgardă și botniță în așa mod să nu fie periculoși. Câinii de curte vor fi ținuti în curți, ieșirea lor pe stradă este absolut interzisă”¹⁰⁷.

Tot la 5 iulie 1923, veterinarul Moiseanu, trimitea Primăriei următorul Referat: „pericolul câinilor vagabonzi s-a înmulțit peste măsură, stârpirea câinilor vagabonzi prin hapuri de stricnină pe lângă faptul că este foarte costisitoare este și insuficientă. Numărul câinilor turbați și al oamenilor mușcați de acești câini e foarte mare, după cum se constată și din adresa Institutului Bacteriologic comunicat nouă, și că înființarea serviciului de hângherlâc. îl găsesc foarte nesesar, după cum am avut onoarea a arăta și a cere de 10 - 15 ani în fiecare dare de seamă anuală. Vă rog stăruitor să binevoiți a aproba oferta de față, binevenită la timp, mai ales că pe comună nu o costă și nu angajează nici un capital”¹⁰⁸.

Comisia Interimară condusă de Iorgu G.Poienaru hotărăște următoarele: „aprobă oferta Dlui Dumitru Nenciulescu în condițiunile prevăzute și dispune înființarea serviciului de ecarisaj. Dl Președinte fiind autorizat a încheia cu numitul un contract și pune la dispoziție mijloace curente de la serviciul de salubritate pentru ca serviciul hângherlâc să ia ființă în iulie curent”¹⁰⁹.

La 10 iulie 1923, Primăria Focșani dă următoarea Ordonanță:

a) „Este absolut interzis, circularea câinilor vagabonzi prin piețe, pe străzi.

b) Proprietarii câinilor sunt înștiințați a-i ține sub laț, legați în curte sau cu botniță

¹⁰⁷ Ibidem, dosar nr. 66 / 1923, f. 1 verso.

¹⁰⁸ Ibidem, f. 2.

¹⁰⁹ Ibidem.

c) *De la 15 iulie curent, se înființează un serviciu de Ecarisajiu (prinderea și uciderea câinilor).*

d) *Câinii de orice categorie (de ogradă, de lux, sau vânătoare) ce se vor găsi liberi umblând pe străzi, sau prin piețe vor fi prinși și ținuți închiși trei zile, în care timp proprietarul câinelui îl poate scoate contra unei taxe de 10 lei pentru prima zi, 15 lei pentru două zile și 20 lei pentru trei zile.*

e) *Câinii neridicați timp de trei zile vor fi uciși”* ¹¹⁰.

La 25 septembrie 1923, Primăria trimitea Prefecturii rugămintea de a da ordin Poliției să aplice prevederile ordonanței. La sfârșitul lunii septembrie, aceeași Primărie trimitea următoarea înștiințare medicului veterinar: „*Prefectul Județului Putna face cunoscut că în ultimul timp s-au semnalat multe cazuri de turbare și multe persoane din oraș au fost mușcate de câini turbați din care cauză au fost chiar două cazuri mortale. Pentru ca populația orașului să fie ferită de nenorocirile ce decurg de pe urma câinilor vagabonzi, avem onoarea a vă ruga a lua măsuri pentru omorârea lor*” ¹¹¹.

În ziua de 29 octombrie 1923, polițaiul orașului Focșani primește din partea Primăriei următoarea cerere: „*să luați măsuri pentru a se aduce la cunoștința populației prin batere de tobă, cuprinsul ordonanței primăriei pentru înființarea serviciului de ecarisajiu (prinderea și uciderea câinilor vagabonzi) cu începere de la 1 noiembrie a.c.*

Acest serviciu s-a concesiionat de Primărie D-lor Carol Rafila (tatăl) și Carol Rafila (fiul), cărora vă rugăm să binevoiți a da ordin să li se dea tot concursul necesar prin asistența unui sergent de Poliție care să însoțească în permanență căruța de ecarisaj. Numiții, vor aduna și aduce la oborul comunei și porcii care umblă vagabonzi pe străzile orașului, de unde cetățenii pot să-i scoată în schimbul taxei de obor și întreținere. Primăria luând această măsură practică, deoarece ordonanțele date până acum nu s-au executat de orășeni,

¹¹⁰ Ibidem, f. 4.

¹¹¹ Ibidem, f. 5.

*lăsând liberi porcii pe străzile orașului, care deteriorează trotuarul pietonabil și împrejuririle "*¹¹².

La 5 noiembrie 1923, Carol Rafila trimitea Primăriei: „vă rugăm să ne aprobați ca, în calitate de antreprenor, să conduc în acest oraș serviciul de ecarisaj pentru stârpirea câinilor vagabonzi, adunarea cadavrelor din oraș și îngroparea lor într-un loc hotărât de dvs. Nu cer nici o plată de la Comună, în schimb, să mi se dea locuință pentru mine și personal, una căruță cutie pentru transportarea câinilor prinși și o căruță pentru adunarea cadavrelor din oraș, doi cai cu hamurile lor a căror întreținere să privească comuna, sergent de poliție care să însoțească agenții prinzători întotdeauna fără de care acest serviciu nu se poate executa.

Câinii prinși se vor ține 3 zile la oborul de vite, și se va plăti o taxă de 10 lei pentru prima zi, 15 lei pentru două zile, 20 lei pentru trei zile.

Câinii nereclamați trei zile, în a patra zi se vor ucide sau vinde. De taxă și piele beneficiaz eu ca antreprenor.

Câinii mici și de lux vor purta zgardă și botniță, în așa fel ca să nu fie periculoși. Câinii de curte vor fi ținuți în curți, ieșirea lor pe stradă fiind interzisă. Rugăm a se face contractul pe termen de doi ani. Depunem o dată cu aceasta, drept garanție actele noastre de identitate "¹¹³.

În aceeași zi, Primăria primea de la medicul veterinar Moiseanu: „înființarea serviciului hângherlâc o găsesc foarte necesară, după cum v-am arătat și cere timp de 10 - 15 ani. Ca atare vă rog stăruitor, să binevoiți, a aproba oferta de față binevenită la timp mai ales că pe Comună nu o costă nimic și nici nu angajează nici un capital ”¹¹⁴.

Cu toate acestea, rezoluția pusă pe acest document este: „reclamantul neavând nici un fel de ustensile nu se admite cererea ”¹¹⁵.

¹¹² Ibidem, f. 6.

¹¹³ Ibidem, f. 7.

¹¹⁴ Ibidem, f. 8.

¹¹⁵ Ibidem.

Anul 1925. La 14 februarie 1925, Moiseanu trimitea Primăriei următoarea notă: „*să binevoiți a dispune să se ordoneze suma de 500 lei pe luna februarie a.c., pe numele agentului N. Săvulescu, însărcinat cu otrăvirea câinilor vagabonzi*”¹¹⁶.

Acest schimb de note, continuă între Moiseanu și Primărie, cu același conținut în lunile martie¹¹⁷, aprilie¹¹⁸, mai¹¹⁹, iunie¹²⁰, iulie¹²¹, august¹²², septembrie¹²³, noiembrie¹²⁴ și decembrie¹²⁵.

La 18 mai 1925, Primăria Orașului Focșani, va da o nouă Ordonanță, din al cărei conținut rezultă că, în sfârșit Serviciul de Ecarisaj urmează să înceapă să funcționeze de la 20 mai.

„ Ordonanță

1) *Este absolut interzisă circulația câinilor vagabonzi și a porcilor prin piețe, pe străzi și în grădina publică.*

2) *Câinii de orice categorie, fără botniță (afară de câinii de vânătoare - prepelicari), precum și porcii găsiți liberi pe străzi și în piețe sau în grădina publică cu începere de la 20 mai vor fi ridicați de serviciul de ecarisaj al Primăriei și transportați: câinii la cimitirul de animale, iar porcii la oborul de la grajdurile comunale.*

*Câinii prinși vor fi ținuti sub observație timp de 3 zile; pentru cei reclamați în acest timp se va plăti o taxă de 20 lei pe zi, iar cei nereclamați în termen de 3 zile vor fi uciși prin asfixiere. Pentru fiecare porc adus la oborul comunei, la ridicarea lui, se va plăti de proprietar o taxă de 40 lei pe zi, pentru întreținerea și munca depusă de a fi aduși la oborul de animale”*¹²⁶.

¹¹⁶ Ibidem, dosar nr. 82 / 1925, f. 1.

¹¹⁷ Ibidem, f. 2.

¹¹⁸ Ibidem, f. 3.

¹¹⁹ Ibidem, f. 7.

¹²⁰ Ibidem, f. 8.

¹²¹ Ibidem, f. 10.

¹²² Ibidem, f. 9.

¹²³ Ibidem, f. 14.

¹²⁴ Ibidem, f. 17.

¹²⁵ Ibidem, f. 18.

¹²⁶ Ibidem, f. 6.

La 25 septembrie 1925, antreprenorul Farcaș Caroli va părăsi Serviciul de Ecarisaj, spre disperarea medicului Moiseanu ¹²⁷, care îi găsește un înlocuitor în persoana lui Traian Neagu, ce este de acord să preia Serviciul de Ecarisaj în aceleași condiții ca și vechiul antreprenor ¹²⁸.

A doua zi, Primăria răspundea medicului veterinar comunicându-i că: „a aprobat angajarea lui Traian Neagu ca antreprenor al serviciului de ecarisaj în locul lui Farcaș Caroli și în condițiunile din contractul închiat de Primărie cu fostul proprietar” ¹²⁹.

La 17 octombrie 1925, președintele Comisiei Interimare trimitea o reclamație foarte interesantă și grăitoare, șefului Poliției: „vă fac cunoscut că avem reclamațiuni atât din partea personalului serviciului de Ecarisaj, cât și din partea sergenților care îi însoțesc, cum că Dl. Comisar Ionescu de la secția a II-a, în loc să dea concursul domniei sale, se opune și oprește de a se prinde câinii vagabonzi ce circulă pe străzile orașului.

Vă rugăm a-i da ordin să lase a se executa ordonanța noastră relativ la prinderea câinilor și porcilor vagabonzi de pe străzile orașului, contrar, vom fi siliți a lua măsuri dictate de lege” ¹³⁰.

Anul 1926. La 24 februarie 1926, Moiseanu trimitea Primăriei o scurtă radiografie a evoluției Serviciului de prindere și ucidere a câinilor vagabonzi: „ați binevoit a aproba înființarea serviciului de ecarisaj și angajarea antreprenorului Farcaș Caroli, care după o funcționare de câteva luni a părăsit serviciul din cauză că plata era total insuficientă.

Având în vedere că, în timp cât nu a funcționat acest serviciu, câinii vagabonzi iar s-au înmulțit, crescând zilnic și numărul oamenilor mușcați de câini, și pentru a stârpi acest pericol al câinilor turbați, ni s-a comunicat că s-a aprobat angajarea Dlui.

¹²⁷ Ibidem, f. 11.

¹²⁸ Ibidem, f. 12.

¹²⁹ Ibidem, f. 13.

¹³⁰ Ibidem, f. 15.

Traian Neagu în aceleași condiții în care fusese angajat Farcaș Caroli.

Domnul Traian Neagu de la angajare și până astăzi, a funcționat și funcționează continuu, dar astăzi numitul antreprenor cerându-și leafa ce i se cuvine după contract, i se răspunde că nu e prevăzută în buget.

Cu onoare vă rog să binevoiți a dispune a i se plăti și a nu desființa, căci „acest serviciu e foarte necesar și folositor pentru salvarea sănătății locuitorilor acestui oraș”¹³¹.

Primăria răspundea medicului Moiseanu la 17 martie: „că a aprobat angajarea lui Dl. Traian Neagu pentru îndeplinirea serviciului de ecarisaj al orașului, în condițiunile în care fusese angajat Farcaș Caroli din 9 mai 1925 plătindu-i-se 3000 lei cu începere de la 1 februarie 1926”¹³².

În luna aprilie 1926, medicul veterinar trimitea Primăriei: „serviciul de ecarisaj și-a început activitatea cu începere de la 9 aprilie a.c., și, cum este absolută nevoie a fi însoțiți de un sergent din partea comunei, cu onoare vă rog să binevoiți a dispune să fie delegat în permanență cu un sergent care să însoțească pe hingheri fără a mai fi schimbat”¹³³.

Președintele Comisiei Interimare, Iorgu Poienaru, la 10 aprilie, trimitea șefului Poliției următoarea Adresă: „repetăm adresa noastră din 18 mai 1925 în care v-am trimis 30 de exemplare din ordonanța relativă la prinderea și ridicarea câinilor vagabonzi și a porcilor de pe străzi, de prin piețe, etc. Vă rugăm a dispune ca agenții poliției să dea tot concursul personalului serviciului de ecarisaj, dând judecății pe toți acei ce se vor opune sau împiedica strângerea câinilor, considerându-i ca contravenienți”¹³⁴.

¹³¹ *Ibidem*, dosar. nr. 73 / 1925, f. 2.

¹³² *Ibidem*, f. 3.

¹³³ *Ibidem*, f. 8.

¹³⁴ *Ibidem*, f. 9.

Anul 1928. În aprilie, noul medic veterinar al Orașului Focșani, Șeptilici ¹³⁵, cerea primarului, Vasile C. Antonescu ca acesta să elaboreze o ordonanță referitoare la pericolul câinilor vagabonzi ¹³⁶.

La 26 mai 1928 Primăria, luând în considerație rugămintea medicului Șeptilici, redactează următoarea Ordonanță:

„Ordonanță

Văzînd că unii locuitori lasă să circule liberi pe străzile și prin piețele orașului câini care înmulțindu-se simțitor, iar unii fiind turbați mușcă multă lume.

Pentru înlăturarea pericolului ce amenință populațiunea.

Ordonăm

1) Este absolut interzisă circularea câinilor vagabonzi prin piețe, pe străzi și în grădina publică, locuitorii fiind obligați a-i ține în curți sau legați.

2) Nu îi este permis nici unei persoane a umbla cu câinii pe străzi decât legați și cu botniță.

3) Câinii ce se vor găsi liberi prin oraș se vor ucide fără nici o excepție de către agenții însărcinați în acest scop, iar proprietarii câinilor vor fi dați judecății” ¹³⁷.

În lunile aprilie ¹³⁸, iunie ¹³⁹ și octombrie ¹⁴⁰, stârpirea câinilor vagabonzi se va face tot prin otrăvire cu stricnină.

În august, Dumitru Gh. Chirilă trimitea Primăriei oferta sa de a reînființa Serviciul de Ecarisaj în orașul Focșani. Acesta este refuzat pentru că se „ocupă cu comerțul de măcelărie” ¹⁴¹.

La 16 august 1928, Primăria trimitea următoarea Informare medicului veterinar: „deoarece zilnic ni se prezintă persoane mușcate de câinii turbați care solicită ajutorul primăriei, pentru a se putea transporta la institutul antirabic, aceasta ne dovedește că măsurile

¹³⁵ Ibidem, dosar nr. 74 / 1928, f. 2.

¹³⁶ Ibidem.

¹³⁷ Ibidem, f. 5.

¹³⁸ Ibidem, f. 6.

¹³⁹ Ibidem, f. 7.

¹⁴⁰ Ibidem, f. 42.

¹⁴¹ Ibidem, f. 10.

*luate de dvs. pentru stârpirea câinilor vagabonzi nu sunt suficiente, și vă rugăm de urgență să luați cele mai severe măsuri prin personalul de care dispuneți”*¹⁴².

Răspunsul medicului Șeptilici către primarul Antonescu, vine la 28 august 1928: „*către serviciul nostru s-au luat toate măsurile posibile pentru exterminarea câinilor ce vagabondează prin acest oraș și zilnic agenții distribuie pilule cu stricnină.*

Nu putem însă dispune cu agenții să ucidă câinii prin curți și nici nu-i putem trimite prin mahalale când desigur vor fi insultați de populație și chiar maltratați.

Tocmai pentru aceasta am cerut în anul 1927 înființarea hingerilor (ecarisaj) însă, nu ni s-a onorat cererea.

*Deasemenea am propus Primăriei înființarea de taxe pe cap de câine cerând scutirea pentru fiecare locuitor ce va avea un singur câine, iar pentru cei ce vor avea mai mulți să plătească câte o taxă de fiecare. Prin această măsură numărul covârșitor de mare a câinilor s-ar împușina în mod simțitor”*¹⁴³.

Referitor la solicitarea medicului Șeptilici, Primăria decidea la 4 septembrie 1928¹⁴⁴, dar acesta va fi informat abia la 11 octombrie că: „*nu s-a aprobat înființarea taxei pentru câini și a dispus să se intensifice stârpirea celor vagabonzi prin mijloacele otrăvirii cu pilule de stricnină*”¹⁴⁵.

La 11 septembrie 1928, Șeptilici, trimitea Primăriei următoarea informare: „*cauza numărului mare de câini provine din două motive:*

1) Locuitorii din acest oraș în majoritate și mai ales cei din mahalale au câte 5 - 6 câini, pe care neavând cu ce să-i nutrească aleargă pe străzi pentru a-și găsi hrana.

2) În zilele de obor, vin numeroși câini din satele învecinate și rămân în oraș ca vagabonzi.

¹⁴² Ibidem, f. 14.

¹⁴³ Ibidem, f. 17.

¹⁴⁴ Ibidem, f. 18.

¹⁴⁵ Ibidem, f. 19.

La toate acestea, se mai adaugă și nesupunerea locuitorilor la ordonanțele comunale care preferă spre a nu le ucide câinii. să facă orice fel de agresiuni agenților noștri însărcinați cu uciderea lor.

Spre a pune capăt acestor stări de lucruri atât de periculoase și dăunătoare sănătății oamenilor și animalelor, revin la adresele noastre anterioare și vă rugăm, a lua măsuri să se înființeze taxe de câini așa după cum sunt aplicate în multe orașe și municipii.

Cerem înființarea hingherilor”¹⁴⁶.

În 10 septembrie 1928, situația în orașul Focșani devine dramatică, după cum aflăm din informarea medicului Șeptilici trimisă Primăriei: „*ivindu-se trei cazuri mortale de turbare la oameni, pentru a se preveni ivirea de noi cazuri, cu onoare vin a vă ruga, să binevoiți a aduce la cunoștința întregii populații a acestui oraș prin orice fel de mijloace le veți crede de cuviință, că toate persoanele ce vor fi mușcate de câini, pisici, care sunt sau nu turbate să aducă imediat cazurile la cunoștința serviciului sanitar veterinar spre a lua măsuri în consecință*”¹⁴⁷.

Datorită acestei situații, Primăria elaborează următoarea Ordonanță, ce va fi publicată la 29 septembrie 1928:

„*Ordonanță*

Văzând că în ultimul timp au murit trei persoane în oraș de turbare, din cauză că fiind mușcate de câini turbați nu au declarat serviciului sanitar, pentru a lua măsuri de trimitere la institutele antirabice.

În interesul apărării sănătății publice:

NOI PRIMARUL COMUNEI URBANE FOCȘANI
ORDONĂM

1) Spre a se evita noi accidente de turbare la oameni și animale, în urma mușcăturilor de câini, pisici, toți locuitorii din oraș sunt obligați a declara fie la serviciul sanitar, fie la serviciul veterinar, toate cazurile de mușcături produse de câini, pisici fie sau nu turbați pentru ca imediat să se poată lua măsurile necesare.

¹⁴⁶ Ibidem, f. 27.

¹⁴⁷ Ibidem, f. 40. <http://cimec.ro> / <http://muzeulvrancei.ro>

2) *Dosirea acestor mușcături, împiedicând de a se putea lua măsurile necesare, produce accidente mortale la om și animale.*

3) *Toți câinii din întregul oraș, timp de trei luni cu începere de astăzi vor fi ținuți legați sau închiși atât ziua cât și noaptea.*

4) *Nu este permis nici unei persoane a umbla pe străzi cu câini liberi, aceasta este îngăduit numai acelorora a căror câini vor fi legați și vor avea botnițe.*

5) *Câinii găsiți în alte condiții vor fi uciși, fără a se ține seama că sunt câini de lux, de vânătoare sau câini lupi.*

Toți locuitorii care nu se vor conforma prezentei ordonanțe se vor da în judecată conform legii”¹⁴⁸.

În luna decembrie, comandantul Regimentului II Artilerie, trimitea către Primărie următoarea cerere: „*să binevoiți a da ordin serviciului de hingheri, ca într-una din zile la orele 12 să vină în cazarma Mihai Viteazul, unde sunt mulți câini veniți din toate părțile orașului, ce sunt bolnavi de diferite boli*”¹⁴⁹.

La sfârșitul anului, medicul Șeptilici cerea Primăriei ca în bugetul anului viitor să prevadă sumele necesare pentru înființarea Serviciului de Ecarisaj¹⁵⁰.

În perioada studiată (1911 - 1928), în Orașul Focșani, problema câinilor vagabonzi a rămas în mare parte nerezolvată. Administrația locală a elaborat nouă ordonanțe, din care șapte, amenințau posesorii de câini cu uciderea animalelor, dacă vor fi lăsați să vagabondeze, și două prin care se puneau taxe referitoare la rasa și mărimea câinilor. Serviciul de Ecarisaj a fost înființat pentru prima dată în timpul ocupației militare germane și a funcționat între 1917 - 1918, ulterior, acesta desființându-se. A fost reînființat în perioada anilor 1925 - 1926, dar a funcționat pentru câteva luni.

Autorități locale, au manifestant un dezinteres constant, față de problema câinilor vagabonzi.

¹⁴⁸ *Ibidem*, f. 36.

¹⁴⁹ *Ibidem*, f. 48.

¹⁵⁰ *Ibidem*, f. 43.